

Nghề Chọn Nghề.

Lại Thị Mơ

Tôi là con bé chân tay vụng về. Chẳng bao giờ làm nổi một ổ bánh sinh nhật, hay bất kỳ loại bánh gì, vì mọi thứ làm xong đều xấu xí, méo mó. Vậy mà từ khi còn học tiểu học (dù dốt và dở), tôi vẫn thích sau này làm Bác Sĩ. Chẳng phải danh vọng, tiếng tăm, lúc còn nhỏ đâu biết danh vọng là gì? Tôi chỉ biết khi mẹ dẫn đi nhỏ răng, tôi quên cả đau, vì cứ đăm đăm nhìn cô Nha Sĩ xinh đẹp, dịu dàng trong áo blouse trắng. Tôi thích y khoa nên các nhà văn gốc "thầy chích", tôi đọc gần hết, dù Tàu, Tây hay Ta.

Mộng y khoa của tôi tan tành khi học ở đại học Khoa Học Saigon, lúc thực tập tìm nhóm máu, tôi đã bủn rủn tay chân, lạnh toát người, ngã quỵ xuống. Đã thế bài thực tập "cấy trùng", chẳng bao giờ tôi làm được, vì vi trùng bị chôn quá sâu dưới lớp thạch, thay vì chỉ lướt nhẹ trên lớp mặt thạch (lỏng như nước). Chưa kể khi học dự bị lý hóa vạn vật (SPCN), tôi cắt phẩu thức thực vật "dày như tấm thớt", không thể nhìn được dưới kính hiển vi. Người ta chỉ cắt 1 lớp tế bào. Tôi là đứa "chém to kho mận" như lời mẹ nói, nên tôi "chém" phẩu thức dày như miếng giò, thiệt là rầu! Như vậy: tôi chỉ giỏi "nói" chứ không giỏi "làm" !

Bạn bè sau khi học xong chứng chỉ dự bị, ai cũng thi (thử) vào trường Y. Hết Hè, lại thấy đầy đủ ở sân trường Khoa Học. Tôi đó:

- Vách tường trường Y xây bằng vật liệu gì?

Dĩ nhiên ai cũng nói:

- bằng xi măng.

Tôi nói:

- Sai, vách trường Y làm bằng "cao su", nên mình "húc" đầu vô, bị dzăng trở lại trường Khoa Học.

Tôi học xong chuyên khoa Sinh Lý Sinh Hóa, ra trường năm 77. Hôm tập trung ở Sở Giáo Dục 70 Lê thánh Tôn, mọi người chờ phân công. Bác Ba Luông cán bộ phòng muốn có vài lời nhắn nhủ với các tân khoa. Các bạn ra trước, đa số được đi làm ở các hãng, xưởng như xí nghiệp thuốc sát trùng, thuốc lá Mic, sở Nông Nghiệp, công ty đồ hộp... gọi là kỹ sư sinh hóa. Nhưng năm đó thiếu giáo viên, gần như ai cũng bị đi dạy, bất kể môn gì.

Thấy cả hội trường im lặng, chẳng ai hào hứng công việc mới, nên bác Ba Luông dỗ dành:

- Bác biết các con học trường Khoa Học thích đi làm hơn đi dạy. Nhưng vì nhu cầu hiện nay, hệ thống trường học toàn quốc rất thiếu giáo viên (sau 75 thầy cô dạy phổ thông đều gọi là giáo viên, dạy đại học mới là giáo sư, giảng sư). Bác mong các con thông cảm.

Một cô bên Địa Chất giờ tay phấn đổi, cô bảo, cô học rất giỏi, nhưng không biết cách giảng bài. Ngay cả em út trong nhà cô cũng chịu thua. Cô còn ví nghề dạy học giống như cái máy thu (rồi phát), cứ nhắc đi nhắc lại một giai điệu (nhàm chán), cho tới ngày cái máy đó "rè". Thầy giáo "bán cháo phôi" như những ông lái đò, đưa khách qua sông rồi đi mất biệt, không ai thèm nhớ đến. Nói tóm lại: dạy học là nghề bạc bẽo, chẳng có gì chám mút được. Chưa kể phải xa thành phố (hãng xưởng thường ở quanh SG), đi về các trường đèo heo hút gió trên cao nguyên, học trò thì "nửa người, nửa ngợm, nửa đười ươi".

Mặc dù không thích thành ngành sư phạm, nhưng nghe những lời gièm pha (quá đáng) nghề dạy học, mọi người cũng cảm thấy khó chịu. Ai cũng đổ dồn nhìn về phía cô "hung hăng bọ xít". Có vẻ như cô "ăn xong quẹt mỡ", cái bằng còn cầm nóng hổi trên tay, nhờ ai mà được vậy?

Không thầy đồ mày làm nên! Chẳng thà nói:

- Em xin đi làm, vì không có khiếu giảng bài, và rất lúng túng đứng trước đám đông...

Nhìn thấy vẻ ngượng ngùng của bác Ba, vì lời kêu gọi của mình không được hưởng ứng. Tôi nổi máu "Lục vân Tiên", giờ tay xin đáp lại:

- Thừa bác Ba và các bạn. Chúng ta ai cũng biết câu "vạn sự khởi đầu nan".

Vừa nói đến đây, cả hội trường vỗ tay rào rào (nhiều đây đủ rồi, khó thì tập, không biết thì học). Tôi nói tiếp:

- Dạy học cũng là một nghệ thuật trong cuộc sống: truyền bá kiến thức cho hậu sinh. Đã gọi là nghệ thuật thì kỹ năng mỗi ngày được thăng hoa, cải tiến. Không thể gọi là "rè", hiểu theo nghĩa càng ngày càng yếu. Thực chất chúng ta thường nghe nói về "kinh nghiệm": BS nhiều kinh nghiệm, thầy giáo lâu năm kinh nghiệm.

Chẳng phải chỉ có thầy cô mới " bán cháo phở", BS, kỹ sư, ngay cả người lao động không biết chăm sóc bản thân thì cơ thể cũng mau suy yếu, tàn tạ. Người để hao tâm tổn trí, thì lục phủ ngũ tạng cũng tiêu theo. Và lại, nếu ai cũng không chịu đi dạy, thì học trò trông chờ vào ai? Xã hội đã phân chia nhiều ngành nghề, tất cả đều hổ tương lẫn nhau.

Tôi còn bồi thêm câu "nịnh bợ",

- Chúng ta là những người trẻ, đầy nhiệt huyết: Đâu cần thanh niên có/ Đâu khó có thanh niên.

Các bạn rĩ tai tôi

- "xạo vừa thôi" ! Ngày mai ra Năm Căn, Minh Hải mà nhận việc. Đừng có than "địa lợi như bánh canh".

Mà quả thật, các bạn tôi đi dạy ở những nơi phải đi đò tới trường. Không có điện buổi tối, phải soạn bài dưới ánh đèn dầu tù mù. Lỡ nói cho bành, chứ trong bụng rầu thúi ruột, phập phồng chờ giấy bổ nhiệm. Chắc hẳn Năm Căn, thì cũng xừ chắc cà đao nào đó. Ai dè, tôi "bị" về dạy ở ngôi trường cách nhà 5' đi bộ, dù tôi có giãy lên phản đối, xin dạy xa xa một chút. Thế là nghiệp đã chọn nghề cho tôi, như số trời đã định. Chạy đâu cho thoát!

Có thiệt nghề nào cũng vinh quang không? Chứ sao thấy tương lai xám xịt, không rực rỡ như những chỗ "béo bở" có nhiều bổng lộc: hải quan, thu thuế... chỉ đi làm ít lâu, là đã có xế nổ đời mới, chạy ầm ầm.

Thiệt là chán, ngày nào cũng như ngày nấy. Một ngày(đói) như mọi ngày! Trong trường có thầy Lưu Ngọc Linh dạy học đã lâu, rất vui tính, nghe tôi than vãn. Thầy các cứ hỏi lại:

- Cô thử tìm xem, có nghề nào mà không "ngày nào cũng như ngày nấy"?

Sau đó thầy hạ giọng nói nhỏ:

- Chẳng hạn như vợ tôi, hôm nay" xỏ lá", ngày mai cũng " xỏ lá"!

Hồi đó vợ thầy Linh làm trong tổ hợp mây tre lá, suốt ngày ngồi xỏ tre nửa hay lá buông làm giỏ, rổ, rá, nón cho hợp tác xã phường. Mọi người gọi đùa là nghề "xỏ lá" (cho lũ ba que). Đờ" ba que xỏ lá" là thứ mà không ai muốn ở chung, nên mỗi khi hết hè, tụ tập về trường. Thầy Linh cười cười, lấy tay xoa đầu: đầu to quá (chui không lọt)!

Ca cẩm vậy thôi, chứ thật ra trong suốt 15 năm đi dạy tôi đã tích lũy cả ngàn chuyện vui. Học trò "mê" cô giảng hay, nhưng không thể gian lận (quay phim) khi làm bài thi. Chúng tưởng cô không biết, thật ra đứng trên bục cao, có thể nhìn rất dễ dàng, tới tận bàn chót. Cô (ranh mãnh) nhắc chừng:

- Trước khi đứng (được) ở chỗ này (bục giảng), cô đã ngồi ở dưới lâu lắm rồi đó nghen.

Chúng gào lên:

- Cô thông cảm.
- Ừ, cô chỉ giúp chút xíu: nhắc công thức. Chứ không cho quay cốp.

Kiến thức là hành trang để các em vào đời, khi kiến thức đã in sâu trong đầu không ai lấy được. Dầu có cả túi vàng cũng là vật ngoại thân. Chỉ có kiến thức ở lại với chúng ta mà thôi.

Knowledge is power. Trong Nửa chừng Xuân, cụ Tú Lãm trước khi mất đã nói: "*Cha nghèo chẳng có gì để lại cho các con, cha chỉ có chữ cho các con mang theo làm hành trang cho cuộc sống.*"

Và thế là tôi thành cô giáo. Dĩ nhiên "nghèo", vì lúc đó đã có câu:

Cô giáo húp cháo, thầy giáo tháo giày.

Dầu sao tiếp xúc với đám con nít "nhất quỷ nhì ma, thứ ba học trò", mọi người cũng vui theo tính hồn nhiên của học sinh. Bạn không thể tưởng tượng học trò "tinh quái" như thế nào. Chỉ cần 30 giây là chúng có thể nghĩ ra được ngay điều không ai ngờ.

Trường tôi dạy, chỉ có một khu vệ sinh cho cả nam lẫn nữ. Lối vào là một con hẻm dài, vô trong mới chia đôi 2 ngã nam nữ riêng. Ngay chỗ rẽ có gấn vòi nước (trong), đầu ngõ vô thêm vòi nước khác (ngoài). Buổi sáng khi thấy có học trò lác đác tới, thầy Nguyễn đức Chính (ở lại trường) viết một mảnh giấy máng vô cái vòi ở lối vào: **Vòi NGOÀI hư, dùng vòi TRONG.**

Viết xong, thầy vừa quay lưng (lên lầu), là đã thấy thêm chữ QUẦN ké bên chữ TRONG.

Khi bà Hiệu Trường dẫn thầy dạy thể dục (mới nhận việc hôm nay), tới giới thiệu từng lớp. Cả lớp đứng yên phăng phắc chào, chưa kịp ngồi xuống, đã nghe tiếng thì ào cuối lớp "**Mì ăn liền**", tại vì tóc thầy quần tít, chẳng khác nào những cọng mì ăn liền. Qua lớp khác, "mì ăn liền" đổi thành "sà lách soong".

Học trò ít gọi tên cúng cơm, mà gọi thầy cô theo môn dạy. Cô Ngọc Lan dạy môn Địa Lý, người thấp thấp, hơi mập (tròn vo) bị học trò gọi là "cô Địa", cô cứ cần nhân (với đồng nghiệp), tên NL đẹp vậy, mà thành "bà địa" (giống ông địa tròn vo).

Cuộc đời ai cũng trải qua nhiều giai đoạn từ ấu thơ cho đến khi trưởng thành. Tất cả những gì chung quanh ta trong mỗi giai đoạn từ con người cho đến cảnh vật, đều lưu lại trong ký ức. Mà ký ức là kỷ niệm, kỷ niệm buồn, kỷ niệm vui, kinh hoàng hay êm đềm cũng đều khó quên.

Trong mọi nơi chốn và những con người đã đi qua trong đời mỗi người, có lẽ trường học & bạn bè thường được nhớ tới nhiều nhất. Cũng tùy lúc tùy nơi, ký ức dẫn ta về kỷ niệm. Nhưng với tôi, trường học vẫn mang nhiều kỷ niệm lúc nào cũng sống động khi nhớ đến: đi học, đi dạy, đưa con đi học, dẫn cháu đến trường. Thật hạnh phúc thay khi "mãi mãi" vẫn còn được đến trường. Bây giờ thì tôi thấy "đi dạy" vẫn là nghề tôi yêu thích nhất.

Lại thị Mơ